

FOSFOR nr. 3 (september – oktober – november 2006)

Inhoudstafel :

- [Edito](#)
- [Mijn gedacht](#)
- [Recht op voedselzekerheid: FOS steunt 11.11.11-campagne 2006](#)
- [Over kleine boeren en juiste prijzen](#)
- [Open brief van FOS aan minister De Gucht](#)
- [De Voorzorg Gezond : Mozambique in de kijker](#)
- [Sjoelend kennismaken met de MDG's](#)
- [Ladies in Red komen op voor kleur](#)
- [40 jaar 11.11.11: ook FOS viert mee!](#)
- [Vrijdag 27 oktober Uiendag in Vlaanderen](#)
- [Uit het Zuiden: Vakbonden zwaar onder druk in El Salvador](#)
- [Wereldkeuken: Chicharones de pollo \(stukjes gebakken kip uit Ecuador\)](#)
- [FOS-spotting](#)
- [FOS-Jaarverslag 2005](#)

Edito:

Zoals elk jaar doet FOS mee aan de 11.11.11-campagne. Het samenwerkingsverband 2015 DE TIJD LOOPT gaat twee jaar campagne voeren over het thema landbouw. Dit jaar staat het 'Recht op voedsel' centraal.

Honger in de wereld en milieuproblemen worden voor een groot stuk veroorzaakt door het huidige landbouwbeleid. Dat is allesbehalve een duurzame landbouw. En dat komt door de globalisering van de markten en de opgedrongen liberaliseringideologie. Die oneerlijke marktwerking en de promotie van exportgerichte industriële landbouw zet de lokale bevolking in het Zuiden en het milieu in Noord en Zuid zwaar onder druk.

Wij willen eerlijke en correcte markten en de promotie van duurzame landbouwproductie en duurzame consumptiepatronen. Dit kan enkel als het recht op voedselsoevereiniteit wordt gewaarborgd. Zowel individuele boeren als staten krijgen dan de ruimte om een duurzaam landbouwbeleid en duurzame productiemethoden in praktijk te brengen. Het "recht op voedsel" wordt dan "recht op eerlijke voeding en duurzame voedselproductie".

Samen met onze partners in het Zuiden ijveren wij daarvoor. FENOCIN legt in dit nummer uit hoe ze dat in Ecuador aanpakken.

Annuschka Vandewalle

Algemeen Secretaris

[FOSFOR: inhoudstabel](#)

Mijn gedacht

Stelling: Wie zijn lokale markt afschermt misloopt de weldaden van de globalisering'

'De zogenaamde voordelen van de globalisering benadelen de kleine boeren. Want wij moeten concurreren tegen gesubsidieerde landbouwproducten en tegen de transnationale voedingsindustrie. Onze culturele gediversifieerde landbouwproducten worden verdrongen door transgenetische zaden en verwerkte bloem, die onze landbouwdiversiteit en onze voeding schade berokkenen. '

Marcelina Vargas Quispe (43 jaar)
Algemeen Secretaris van de Confederacion Campesina Del Peru

'Het is toch onvoorstelbaar dat de helft van de mensen die honger lijdt boer is en dus voedsel produceert! Een liberale mondialisering zet overal landbouwinkomens en het milieu onder druk en steunt uiteindelijk vooral de agro-industrie en de warenhuisketens. De EU mag haar landbouw beschermen door haar boeren te subsidiëren. Wat niet kan is de overschotten van deze gesubsidieerde productie in de derde wereld dumpen. De kostprijs ligt dan onder de productieprijs, waardoor de zuiderse boeren hun waren nooit meer verkocht krijgen. Dat is oneerlijke concurrentie. '

Kathelijn Dedecker
Staflmedewerker sp.a-studiedienst ontwikkelingssamenwerking & globalisering

[FOSFOR: inhoudstabel](#)

Recht op voedselzekerheid: FOS steunt 11.11.11-campagne 2006

Er is veel honger in de wereld. Meer dan de helft van de mensen die honger lijden is boer of boerin, en produceert dus zelf voedsel. Hoe is dat mogelijk? En wat kunnen we er aan doen?

Omdat honger een onrecht is!

Het aantal mensen dat honger lijdt halveren. Dat is het engagement van de eerste Millenniumdoelstelling. Te halen tegen 2015. Maar dan moeten de regeringen, ook en vooral in het Noorden, het roer fors omgooien. Vooral in het landbouwbeleid. Om dat duidelijk te maken gaat het samenwerkingsverband 2015 DE TIJD LOOPT twee jaar campagne voeren over het thema landbouw. In 2006 gaat het over Recht op voedsel. FOS doet natuurlijk mee.

Boeren lijden honger

Zo'n 852 miljoen mensen lijden honger. Het overgrote deel in het Zuiden. We zijn nog ver verwijderd van een halvering tegenover 1990, zoals de eerste Millenniumdoelstelling vooropstelt. Zeker als we grote landen met een sterke economische groei, zoals China en India, uit de cijfers halen. Sinds 1995 zien we zelfs een stijging van de hongercijfers. Opmerkelijk is dat meer dan de helft van de mensen die honger lijden boer is en dus voedselproducent! Dat komt omdat honger niet zozeer een probleem is van productie en aanbod, maar eerder van inkomen. Voor boeren is de toegang tot voedsel sterk afhankelijk van de prijs die ze krijgen voor hun producten. De Wereldvoedselorganisatie (FAO) becijferde dat er wereldwijd voldoende natuurlijke rijkdommen en capaciteiten zijn om 12 miljard mensen voedselzekerheid te bieden. Daar ligt dus niet het probleem van de honger.

Honger is grotendeels het gevolg van structurele oorzaken.

Vrije markt en industriële landbouw

Hoe komt het dat mensen die voedsel produceren honger lijden? Dat heeft alles te maken met het huidige internationale, nationale en lokale landbouwbeleid. De internationale financiële instellingen (Wereldbank en Internationaal Muntfonds) en de Wereldhandelsorganisatie (WTO) hebben daar een belangrijke verantwoordelijkheid in. Zij leggen een liberale ontwikkelingsvisie op.

Dat uit zich in het landbouwbeleid onder meer in industriële landbouw met concentratie van landbouwgronden en productiemiddelen in handen van grote landeigenaars, agrobusiness en grote commerciële entiteiten. De familiale landbouw in het Zuiden krijgt weinig of geen steun.

Exportgerichte industriële landbouw (cacao, koffie, soja, palmnoten, ...) wordt gepromoot - en soms opgelegd - ten koste van voedselproductie voor de lokale markt.

Markten worden verplicht opengesteld, waardoor goedkopere producten uit het Noorden de markten in het Zuiden overspoelen en de eigen lokale productie in de vernieling brengen.

Oneerlijke concurrentie

De boeren die honger lijden, leven op kleinschalige landbouwbedrijven met een beperkte hoeveelheid grond. Ze hebben ook moeilijk toegang tot productiemiddelen als water, zaden en meststoffen. Al te dikwijls worden ze schromelijk verwaarloosd door de het lokale beleid dat meer oog heeft voor grootschalige landbouw en de stedelijke bevolking. Bovendien moeten ze nog eens opboksen tegen ingevoerde landbouwproducten met lage en sterk schommelende prijzen. Die lage prijzen kunnen een gevolg zijn van de zogenaamde efficiëntie van de industriële landbouw, maar dikwijls gaat het om dumping. De verkoopprijs van het product ligt dan lager van de productiekost. Dat kan door directe of indirecte subsidies.

Boeren onder druk

Liberalisering, industriële productie, lage wereldmarktprijzen, ... Het zijn fenomenen waar boeren in Noord en Zuid mee geconfronteerd worden. Overal staan landbouwincomens en het milieu onder druk en vergroot de greep van de agro-industrie en de warenhuisketens. In het Noorden komt daar dan nog de besmetting van de voedselketen bij. In het Zuiden leidt het tot armoede en honger op het platteland.

Armoede is vrouwelijk

Armoede en honger treffen vooral vrouwen, zeker in Afrika. Daar nemen de vrouwen wel de voornaamste taken in de voedselproductie op zich, maar hebben ze de minste toegang tot scholing, land en krediet. Bovendien is het vaak de regel dat mannen en jongens eerst eten en meisjes en vrouwen vrede moeten nemen met wat overblijft.

Anders en beter

Zowel het recht op voedsel als duurzame landbouw kunnen maar gerealiseerd worden als we de liberaliseringstendens een halt toeroepen en er voldoende ruimte vrijkomt om een alternatief beleid te voeren. Er moet dus een ander landbouwbeleid komen, in Noord én Zuid.

Het Noorden moet ook stoppen met elke vorm van dumping. Daarnaast moeten er eerlijke en stabiele prijzen komen voor de exportgewassen om ervoor te zorgen dat de boeren die ze verbouwen ook een degelijk inkomen krijgen.

(bron: www.11.be)

(met dank aan Meike Carmen Willems en Lieve Daeren)

Samen sterk

Eind 2005 hebben de FOS-partners van Ecuador, Bolivia en Peru enkele dagen

samengezeten over het thema 'Voedselzekerheid en voedselsoevereiniteit'. Om de problemen op een rijtje te zetten en een gezamenlijke strategie te bespreken.

Enkele conclusies van deze encuentro : het recht op een waardig inkomen voor de kleine boeren is essentieel, door eerlijke prijzen voor hun producten. Landbouw moet gebeuren met respect voor de natuur. Ook de volgende generaties moeten immers voldoende en gezond kunnen produceren en consumeren.

We moeten onze organisaties nog sterker en democratischer maken en meer samenwerken. Samenwerking tussen boeren- en arbeidersbeweging is noodzakelijk. Want werknemers en stadsbewoners hebben recht op gezonde, betaalbare voeding, liefst uit eigen streek.

We moeten actief zijn in de discussiefora en in de machtscentra. En we moeten ons nog beter informeren over vrijhandel en handelsakkoorden en hun impact op productie en consumptie. De oplossingen moeten structureel zijn, lokaal en wereldwijd, en moeten het gevolg zijn van politieke beslissingen.

Wat is Voedselsoevereiniteit?

Voedselsoevereiniteit betekent dat volkeren, gemeenschappen en landen het recht hebben om een duurzaam beleid te definiëren en te voeren voor landbouw, werkgelegenheid, visserij, voeding en land, zonder dumping in andere regio's, zonder massale productie voor andere regio's en zonder schade voor toekomstige generaties. Een duurzaam beleid betekent een beleid dat aangepast is aan de specifieke omstandigheden op vlak van ecologie, economie, sociale en culturele aangelegenheden.

Voedselsoevereiniteit kan en moet op individueel en nationaal niveau:

Individueel: Elke boer heeft het recht te kunnen kiezen voor duurzame productie. De boer moet een eerlijke prijs voor zijn/haar duurzame producten kunnen krijgen. Hiervoor moeten alle belemmeringen die hiervoor momenteel werkzaam zijn, weggewerkt worden en moet duurzame voedselproductie en -consumptie actief gepromoot worden.

Nationaal: landen hebben beleidsruimte nodig om zelf hun verantwoordelijkheid op te nemen en te beslissen in hoeverre zij beroep willen doen op internationale handel voor hun voedselvoorziening en -vermarkting.

Dit impliceert ook het recht om een beleid te voeren dat de schade kan inperken, veroorzaakt door het beleid van andere landen. Dit kan door importheffingen in te stellen voor producten die in het land van oorsprong worden gesubsidieerd, of door een verbod in te stellen op de invoer- of importheffingen op basis van kwalitatieve criteria die ook binnen het eigen gebied gelden. Dit kan ook op regionaal niveau. Een mogelijke bescherming van de eigen markt moet gepaard gaan met democratiseringsprocessen op en structurele ondersteuning van het platteland.

Op dit ogenblik bestaat dit recht op voedselsoevereiniteit niet. Enerzijds omdat de WTO-regelgeving net het tegenovergestelde bewerkstelligt en landen een landbouwbeleid oplegt dat vaak nadelig is voor de lokale boeren en het milieu. Anderzijds omdat de nadruk (via subsidies, etc.) op industriële landbouw ligt en boeren die op een duurzame manier willen boeren, in deze context niet kunnen overleven.

"Recht op Voedsel" is het fundamentele mensenrecht van iedere persoon om vrij te zijn van honger, door middel van fysieke en economische toegangsmogelijkheden tot adequate voeding. Een staat mag haar burgers niet actief de toegang tot voedsel ontfangen, en mag ook geen stappen terug zetten in haar beleid om voedsel

toegankelijker te maken. Als de middelen ontbreken om hierin vooruitgang te boeken, moet een staat internationale steun zoeken.

FOSFOR: inhoudstabel

Over kleine boeren en juiste prijzen

Interview met Pedro de la Cruz, voorzitter van FENOCIN

FOS werkt in Ecuador sinds 2005 samen met Fenocin (Confederación Nacional de Organizaciones Campesinas, Indígenas y Negras), een nationale koepel van een duizendtal volksorganisaties en gemeenschappen van boeren, indianen en zwarten. De organisatie bestaat al meer dan 30 jaar.

Wat verstaan jullie onder Voedselzekerheid en Soevereiniteit?

‘Dat is voor ons het recht van de volkeren om zelf te beslissen wat men produceert, hoe men het commercialiseert en wat men consumeert.

Het kan niet dat enkel de markt de prijzen en de winsten bepaalt. De rijke landen verdedigen hun producenten, waarom zouden we dat ook niet doen? De nationale productie gaat ten onder aan de import, alleen omdat mensen met politieke macht daar profijt bij hebben.

Onze kinderen krijgen nu via voedselhulp de overschotten van slechte kwaliteit uit het Noorden voorgeschoteld, en zo krijgen ze slechte eetgewoonten. We zijn niet tegen vreemde producten, maar dat moet een vrije keuze blijven. ‘

Wat doet FENOCIN om die te bewaren en te verdedigen?

‘We werken op demonstratievelden samen met de dorpsgemeenschappen: we diversifiëren de productie, we combineren traditionele en moderne landbouwtechnieken, we vermijden insecticiden en gifstoffen, uit respect voor de natuur. En we stimuleren gezonde voeding.

Daarnaast lobbyen we bij de overheid om niet enkel te denken in termen van krediet, massaproductie, export en technische bijstand. En met resultaat: zo spreekt het Nationale Instituut voor Landbouwonderzoek nu ook over voedselsoevereiniteit. ‘

Hoe kunnen boeren overleven in een marktmodel?

In Quito, Guayquil en Cuenca hebben we kleine markten om ecologische landbouwproducten rechtstreeks aan de consument te verkopen. Zo hebben de boeren meer inkomsten. Dat laat ons ook toe onze identiteit van kleine boer en indiaan te bevestigen.

We kopen enkel wat we zelf niet hebben.

Het verontrust ons wel dat ecologische en gezonde landbouwproducten alleen gekocht worden door mensen met geld. We trachten onze producten goedkoper te maken. Maar de regering helpt alleen de grote exportbedrijven die werken met gifstoffen. En de tussenverkopers drijven de prijzen op.’

Kunnen ontwikkelingslanden voldoende voedsel produceren?

Ecuador alleszins wel, we produceren ongeveer 110 % van het voedsel dat we nodig

hebben. Maar de regering steunt de export, ook van voedsel dat niet vitaal is voor de mens.

In de VS en Europa zullen ze niet sterven van honger als ze geen koffie, bananen bloemen of cacao meer van ons kopen. Maar wij voeren wel basisproducten in zoals rijst en maïs. Meer dan 90% van onze binnenlandse productie is zo ten onder gegaan. Wij moeten brood bakken met ingevoerd graan...

De jongeren willen geen boer meer zijn, omdat ze slecht verdienen en omdat ze beschaamd zijn. Ze trekken naar de stad, daar vinden ze weinig werk en lage lonen. Ze worden eenzaam en gewelddadig. Duurzame landbouw zou een alternatief kunnen zijn voor hen.'

Werkt FENOCIN samen met de vakbonden aan de verdediging van de voedselsoevereiniteit? 'De laatste 16 jaar is de relatie met de vakbonden verzwakt, hoewel er steeds een band is geweest. De vakbonden zijn vooral heel verzwakt door de liberale economie.

Het is een dubbele strijd, de boeren moeten leren betere kwaliteit te produceren en de loontrekkers en arbeiders moeten leren betere producten te consumeren. Ze moeten aan hun gezondheid denken. Daarom steunen we ook hun strijd voor betere werkvoorwaarden. Dan kunnen ze de boeren beter betalen en gezonder eten. Voedselsoevereiniteit belangt ons allen aan en we kunnen ze enkel verdedigen als we samenspannen.'

Opgetekend door Meike Carmen Willems

[FOSFOR: inhoudstabel](#)

Open brief van FOS aan minister De Gucht

Sinds 2 september houden 154.000 Palestijnse ambtenaren en personeel van de openbare sector een algemenestaking uit protest tegen het feit dat hun loon nu al zes maanden niet meer is uitbetaald. Sinds de VS en de Europese unie een financiële boycot tegen de Palestijnse regering hebben afgekondigd, bleven deze werknemers en hun families, in totaal ruim 1 miljoen personen, zonder inkomen.

De beslissing tot staken kwam er nadat bleek dat de Palestijnse Autoriteit, geleid door Hamas, en president Abbas niet in staat bleken om onderling een oplossing uit te werken.

De stakers vragen ook aan de internationale gemeenschap om de rechten van de Palestijnse ambtenaren te garanderen. In deze context vragen we minister Karel De Gucht dringend om de onmiddellijke hervatting van de Europese steun aan de Palestijnse Autoriteit bij zijn collega's ministers te bepleiten en er tevens bij Israël op aan te dringen om de achterstallige douane-inkomsten uit te betalen.

[FOSFOR: inhoudstabel](#)

De Voorzorg Gezond : Mozambique in de kijker

Met een mix van activiteiten – rommelmarkt, aromatherapie, optredens, fietstochten – bracht De Voorzorg Gezond op zondag 27 augustus zo'n dertienduizend mensen op de been. Ook de tentoonstelling die FOS en De Voorzorg samen ontwierpen, kon op heel wat belangstelling rekenen. Zowat 400 mensen beantwoordden de vragen over twee vreemde voorwerpen uit Mozambique, en kregen een leuk aandenken mee naar huis.

De tentoonstelling bestaat uit vier levensgrote Mozambikaanse figuren, die aan de hand van foto's een woordje uitleg geven bij het leven in hun land en de gezondheidszorg daar. Gezondheid is immers een belangrijk thema in een land als Mozambique, waar naar schatting 1 op acht inwoners besmet is met hiv/aids. De Voorzorg Limburg steunt de gezondheidswerking van FOS in Mozambique, en samen willen we de gezondheidsproblematiek onder de aandacht brengen bij de leden.

Meer info over deze tentoonstelling? Contacteer de educatiedienst op 02/552 03 00.

[FOSFOR: inhoudstabel](#)

Sjoelend kennismaken met de MDG's

Onze interactieve MDG-tentoonstelling kon al op veel belangstelling rekenen in Antwerpen, Leuven, Brussel en verschillende plaatsen in West-Vlaanderen. MDG's zegt u? De Millenniumdoelstellingen staan voor de belofte van 189 landen van de Verenigde Naties om tegen 2015 de armoede en ongelijkheid in de wereld te halveren. FOS maakt deel uit van de campagne '2015...De tijd loopt'. Die wil de politici hier en elders herinneren aan hun beloftes.

Wil je er op een leuke manier meer over te weten komen? Spring dan tussen 6 en 17 november binnen bij ABVV-Scheldeland in Gent. Daar zal onze MDG-tentoonstelling opgesteld staan. Door het sjoelbakspel van de tentoonstelling te spelen, kan je de juiste antwoorden vinden op 8 MDG-vragen.

Speel mee in de Lokettenzaal van ABVV-Scheldeland op de Vrijdagsmarkt in Gent!

[FOSFOR: inhoudstabel](#)

Ladies in Red komen op voor kleur

Antwerpen (Berchem) is op 11 november de gaststad van de 35ste Nationale Vrouwendag. Onder de titel 'Meerstemmig en Veelkleurig', vormt multiculturaliteit de rode draad. Je kunt er genieten van een waaier aan activiteiten: workshops, debatten, tentoonstellingen, films, lezingen, etc. Er is plaats voor ontmoetingen tussen vrouwen en meisjes uit verschillende gemeenschappen, uit diverse religies, met hun eigen ervaringen en verhalen.

Ook FOS zal aanwezig zijn op de Vrouwendag. Samen met enkele vrouwenorganisaties van de socialistische beweging (Zij-kant, ABVV-Vrouwen en VIVA-SVV) vormen we 'Ladies in Red'. Dit jaar hebben we ons verenigd onder het motto: 'Ladies in Red komen op voor kleur'. Breng zeker een bezoekje aan onze stand waar heel wat te beleven zal zijn. Tot 11 november in het Cultureel Centrum van Berchem!

Het ganse programma van de Vrouwendag vind je op www.vrouwendag.be.

[FOSFOR: inhoudstabel](#)

40 jaar 11.11.11: ook FOS viert mee!

Al 40 jaar lang zet 11.11.11 het Zuiden op de kaart in Vlaanderen! Opvallende affiches, scherpe campagnes, politiek lobbywerk dat resulteert in Zuidvriendelijke akkoorden, samenwerkingsverbanden binnen en buiten de Noord-Zuidsector.

Vrijwilligers, schenkers, lidorganisaties, sympathisanten,... hebben de voorbije 40 jaar het Zuiden een stem gegeven in Vlaanderen. En ze hebben samen 11.11.11 gemaakt tot wat het vandaag is, de pluralistische koepel van de Vlaamse Noord-Zuidbeweging.

In het weekend van 30 september en 1 oktober geven we deze verjaardag een feestelijk tintje met een boeiend en gevarieerd programma. Een blik op verleden en toekomst, infomarkten, getuigenissen uit het Zuiden, animatie en workshops, ontmoeting bij hapje en drankje, feestelijke muziek ... Ook de kinderen zullen zich niet vervelen.

FOS viert mee op zaterdag 30 september in Houthalen en op zondag 1 oktober in Drongen. Kom je ook even langs die dag?

[FOSFOR: inhoudstabel](#)

Vrijdag 27 oktober Uiendag in Vlaanderen

11.11.11 roept iedereen op om op vrijdag 27 oktober uien te eten. Uit solidariteit met de 600 miljoen boeren uit het Zuiden die in extreme armoede leven. Zo wil 11.11.11 zichtbaar maken hoe dumping en grootschalige export van landbouwproducten de boeren in het Zuiden bedreigen.

De ui is een onmisbare groente voor de Senegalezen. Maar die teelt lijdt sterk onder de verstikkende import van uien uit Europa, en die neemt elk jaar toe. Duizenden uienboeren verliezen zo hun broodnodige inkomen. Ook door de massale export van kippen, tomaten of melkpoeder naar het Zuiden krijgen miljoenen boeren geen eerlijke kans op de markt.

Door in tientallen bedrijven, scholen, organisaties en verenigingen samen uiensoep (of een ander heerlijk uiengerecht) op het menu te zetten, geven we een krachtig signaal aan de beleidsmakers die het lot van de Zuiders boeren in handen hebben. Want honger en armoede moeten de wereld uit tegen 2015!

[FOSFOR: inhoudstabel](#)

Uit het Zuiden: Vakbonden zwaar onder druk in El Salvador

Na een brutale politie-inval op 5 juli in de kantoren van vakbondskoepel CSTS werd vakbondsman Daniel Morales opgepakt en gemolesteerd.

Kort en klein

San Salvador, woensdag 5 juli 2006, 10 uur 's morgens in de buurt van de universiteitscampus: een studentenmanifestatie tegen de verhoging van de prijzen van het openbaar vervoer loopt zwaar uit de hand. Balans: twee dode politieagenten en één dode student. De stad rouwt. Donderdag, 6 juli 2006, 3 uur 's morgens: een brute politie-inval zonder rechterlijk bevel in de gebouwen van de Syndicale Confederatie van Arbeiders van El Salvador (CSTS), plaats waar ook de Syndicale Rondetafel van Arbeiders en Arbeidsters van de Maquil, een lokale partner van FOS, gevestigd is. Meubels worden kort en klein geslagen. Documenten, twee fotoapparaten, een som baar geld en didactisch materiaal worden willekeurig in beslag genomen. Daniel Morales, verantwoordelijk voor de communicatie en publiciteit van het CSTS, en vertegenwoordiger van de vakbond van privé-bewakers, wordt in elkaar geslagen en afgevoerd. Motief: het dienstwapen van Daniel zou het moordwapen zijn waarmee de twee agenten de vorige dag zijn omgebracht. Daniel zit vele uren vast en wordt nog verschillende malen fysiek aangepakt.

Smerige burgeroorlog

Bekijkt men de inval in het licht van lange jaren van zware en wellicht toenemende antisyndicale repressie in El Salvador dan komt er een heel ander scenario naar voren. 14 jaar geleden maakte een stroef onderhandeld vredesakkoord een einde aan de genadeloze en smerige burgeroorlog die nog steeds in het collectieve geheugen van velen onder ons gegrift staat. Tijdens de confrontaties tussen militairen en revolutionairen lieten meer dan 150.000 mensen het leven en 3000 anderen verdwenen, waaronder vele leiders van de toen clandestiene vakbonden. De vrede bracht helemaal niet de verwachte ommekeer.

Na een periode van grotere rust op het vlak van syndicale repressie, evolueren we weer naar een situatie van steeds grotere verdrukking. Zo werd op 5 november 2004, om 6 uur 's morgens de vakbondsleider Gilberto Soto in koelen bloede voor zijn ouderlijk huis vermoord. Het onderzoek bracht tot op heden enkel aan het licht dat de moord lang op voorhand gepland was en dat diegene die er tot op heden voor opdraait enkel een zondebok (van de regering) is. Een andere beproefde antisyndicale strategie is het systematisch uitwijzen van raadgevers van vakbonden die niet of niet helemaal aanspraak kunnen maken op de Salvadoraanse nationaliteit. De president draait er zijn hand niet voor om om dergelijke uitwijzingsbevelen persoonlijk te ondertekenen. Tenslotte zijn er ook de willekeurige en onwettelijke arrestaties van vakbondsmilitanten met het doel de arbeiders te intimideren en van hun vakbondsbasis te vervreemden. De strijd tegen het terrorisme vormt opnieuw het veel te makkelijke excuus van de regering om de agressieve en onwettelijke daden te vergoelijken.

Basisconventies niet ondertekend

Met dit alles beantwoordt de regering een dringende vraag die haar vanuit brede lagen van het Salvadoraanse patronaat bereikt: verhoog de concurrentiekracht van onze bedrijven door het inperken van de arbeidsrechten. Daaronder staan die van het recht op syndicale vrijheid en collectieve onderhandeling natuurlijk centraal. Meer dan symbolisch voor deze staat-patronaatcombine is dat El Salvador als enige Latijns-Amerikaanse staat nog steeds de basisconventies 87 en 98 van de Internationale Arbeidsorganisatie - waarin juist deze twee rechten worden opgenomen - niet ondertekend heeft. Het wordt de vakbonden in El Salvador tegelijk ook administratief veel moeilijker gemaakt dan in andere Centraal-Amerikaanse staten om een vakbond in een bepaald bedrijf op te richten. De strategie lijkt te lukken want van de nauwelijks 2.62% van de economisch actieve bevolking die in 2000 nog door een collectief arbeidsakkoord gedekt werd, bleef er in 2004 nog nauwelijks nog 1.98% over.

In een zo gevoelige sector als die van de textiel- en confectie-industrie die met een ongenadige internationale concurrentiestrijd geconfronteerd wordt, klinkt deze totaal verkeerd geïnspireerde en onzinnige oproep tot vakbondsrepressie nog het luidst.

Opnieuw worden er ons bedreigingen met ontslag omwille van vakbondssympathieën van de geviseerde arbeiders vanuit verschillende bedrijven in El Salvador zoals Charter gemeld. Ook de onterecht ontslagen arbeiders van een ander bedrijf, nl. Hermosa Manufacturing, zijn na een jaar werkeloosheid en juridische strijd nog steeds niet vergoed door de werkgever en/of de regering. Het brengt FOS in Centraal-Amerika er enkel toe om het verregaande engagement in deze deelsector van de maquila te bevestigen.

Vakbondsvrijheid is mensenrecht

In het licht van het voorgaande wordt het heel duidelijk dat de politie onder druk van regeringskringen de studentenmanifestatie en de moord op de beide politieagenten aangegrepen heeft om de zoveelste daad van systematische vakbondsrepressie uit te voeren. FOS is daarbij niet alleen bestolen en getroffen in zijn materiële werking. Vanuit onze identiteit en opdracht van solidariteit moeten wij deze repressie publiekelijk aanklagen en meer dan ooit aanwezig zijn in El Salvador om de moeilijke syndicale strijd in dit land mogelijk te maken. We kunnen dan ook de strategie van o.a. het CSTS om deze toenemende vakbondsrepressie voor de Inter-Amerikaanse Commissie voor de Mensenrechten te brengen, enkel ondersteunen. Het recht op vakbondsvrijheid is immers een fundamenteel mensenrecht dat steeds vaker en op wereldwijde schaal wordt uitgehold.

Sander Spanoghe
Landencoördinator Midden-Amerika en Cuba

[FOSFOR: inhoudstabel](#)

Wereldkeuken: Chicharones de pollo (stukjes gebakken kip uit Ecuador)

Een heerlijk peuzelmoment voor 4 personen

- 4 el lichte sojasaus (geen ketjap)
- 4 el citroensap
- 4 el donkere rum uit Latijns-Amerika (die van je Wereldwinkel is heerlijk)
- 1 kip (1,8 kg in 16 stukken gesneden)
- 1 kopje bloem
- ½ theelepel zout
- gemalen zwarte peper
- 1 kop olie om te bakken (maïsolie, olijfolie,...)

Meng de sojasaus, het citroensap en de rum. Giet dit over de stukken kip en marineer ze 2 uur bij kamertemperatuur (af en toe draaien). Dep de kip daarna droog met keukenpapier. Meng de bloem, het zout en de peper en wentel de stukken kip erin. Bak de kip in een kwartiertje knapperig bruin in de hete olie. Serveer met aardappelen of rijst en een groene salade of zuiders stoofpotje.

Zuiders stoofpotje: verhit olie in een pan en fruit hierin een ui, twee paprika's en koriander in ongeveer 5 minuten zacht. Schep maïskorrels, champignons en wat gemalen peper erdoor. Laat alles nog ongeveer 5 minuten sudderen en roer regelmatig om. Breng op smaak met peper en zout en versier met takjes koriander.

[FOSFOR: inhoudstabel](#)

FOS-spotting:

BTC Infosequel (oud-deelnemers aan de BTC-cursus kunnen een vervolgdag volgen)

- 17-18u: Uitleg over FOS op FOS-kantoor.
- 30 september
- Brussel (FOS kantoor)
- Org. BTC

40 jaar 11.11.11

- Stand op Zuidmarkt:
- 30 september casino Houthalen
- 1 oktober Landgoed De Campagne, Drongen
- Org. 11.11.11

Kaderdriedaagse van S-plus

- info over partnerschap Zuid-Afrika en inleefreis, film en/of kwis
- 14u30 - 17u:
- 4 oktober
- Nieuwpoort (Barkentijn)
- S-plus

Derdewereld weekend

- FOS-Kapellen plaatst onze MDG-sjoelbak
- 13-15 oktober
- Kapellen
- GROS en 11.11.11.-Kapellen

Cultuurmarkt

- FOS-Kapellen plaatst onze MDG-sjoelbak
- 21 oktober
- Kapellen Cultuurmarkt

Congres ABVV WVL

- Stand FOS
- 21 oktober 2006
- ABVV-West-Vlaanderen

MDG-tentoonstelling in lokettenzaal

- 6-17 november
- Gent (Ons Huis, Vrijdagsmarkt)

Nationale Vrouwendag

- Thema 'Multiculturaliteit'
- Stand 'Ladies in Red'

- 11 november 2006
- C.C. Berchem

Solidariteitsmaaltijd Limburg

- Doorlopend interactieve tentoonstelling en beeldprojectie, die Mozambique centraal stelt
- 1 december 2006
- Org. FOS-Socsol Limburg

Solidariteitsmaaltijd Oostende

- Campagnethema van FOS, betaalbaarheid van aidscocktails, komt doorlopend aan bod in een spel en beeldprojectie.
- 8 december 2006
- Oostende
- i.s.m. Bond Moyson West-Vlaanderen

[FOSFOR: inhoudstabel](#)

FOS-Jaarverslag 2005

We kunnen onmogelijk alles wat we in 2005 gedaan hebben opsommen. Daarom geven we hieronder een greep uit onze activiteiten in Vlaanderen en in onze partnerlanden. Wie graag een exemplaar van het uitgebreide jaarverslag ontvangt geeft ons een seintje op 02 552 03 00.

Maquila-terroristen op bezoek?

Drie maquila-syndicalistes uit Honduras, El Salvador en Nicaragua namen deel aan een zesdaags seminarie, georganiseerd samen met ABVV West-Vlaanderen en Vlaams-Brabant.

“Ja, ze noemen mij de maquila-terroriste”, zei Fabia Gutierrez. Samen met Sarai Aguillon en Marcelina Garcia was ze van 5 tot 21 oktober 2005 bij ons op bezoek. De drie vrouwen zijn actief in vakbonden van Centraal-Amerikaanse maquila's. Met ABVV-militanten uit Scheldeland, West-Vlaanderen en Vlaams-Brabant, wisselden ze dagenlang ervaringen uit. Samen bezochten we EVV en IVVV, de Europese en internationale vakbondskoepels.

De vrouwen getuigden over de vele arbeidsschendingen binnen de maquila's en hun strijd daartegen. Bedrijfsleiders en regeringen zijn de vakbondsmilitanten dan ook liever kwijt. Intimidaties zijn dagelijkse realiteit. De ABVV-deelnemers, die zelf net gestaakt hadden, waren onder de indruk. Solidariteit, daar draait het uiteindelijk om, daar was iedereen het na afloop over eens.

Water is van iedereen

Op 20 maart werd in Nieuwpoort een Noord-Zuid-waterpoll gelanceerd tijdens de toneelvoorstelling 'Water, mensenrecht of handelswaar'. De poll werd samen met de VIVA-afdelingen van West-Vlaanderen en Mechelen-Turnhout georganiseerd. Door vijf gerichte vragen konden de deelnemers reflecteren over hun eigen watergebruik. Ook werd het belang duidelijk van water als gemeenschapsgoed, en de impact op de

gezondheid van mensen wanneer water geen gemeenschapsgoed meer is. Voorbeeldland was Zuid-Afrika, waar deze problematiek erg schrijnend is door de privatisering van de watervoorziening.

Als afsluiter kon men kiezen uit een lijst actiemogelijkheden. We bereikten in totaal minstens duizend Bond Moyson-leden rechtstreeks, schriftelijk of mondeling. Indirect werd via publicaties een veel ruimer aantal bereikt. Wegens het grote succes werd deze activiteit overgenomen op nationaal niveau, en konden mensen in heel Vlaanderen deelnemen aan de poll.

Gent Ondersteboven

Samen met partners VIVA-SVV, Schone Kleren Campagne en ABVV Scheldeland, verzorgden we op 17 april 2005 de slotmanifestatie van het grote rode culturele feest 'Gent Ondersteboven'. We stelden de arbeidsomstandigheden in de maquila's in Centraal-Amerika op een ludieke manier aan de kaak.

De bezoekers liepen via een zelfgebouwde maquilapoort naar binnen en konden daar een lapje stof door stiksters aan elkaar laten stikken tot een grote vlag die werd megedragen in de 1 mei-optocht. Aan de aanwezigen werd gevraagd om een solidariteitsoproep van de Nicaraguaanse maquila 'King Yong' te ondertekenen. Honderden mensen deden dat ook. Verder liep er constant een beeldmontage die de linken aantoonde tussen de arbeidsomstandigheden van textielarbeid(st)ers in het Vlaanderen van de 19de eeuw en Honduras vandaag. Een Latijns-Amerikaanse salsagroep zorgde voor een feestelijke sfeer. Deze activiteit was een schot in de roos!

Alternatieven voor neoliberalisme in Zuidelijk Afrika

In 2005 werd ANSA in het leven geroepen, met steun van FOS. ANSA staat voor *Alternatives to Neoliberalism in Southern Africa.*, en is een initiatief van vakbonden, vrouwenorganisaties en studiediensten uit o.a. Zimbabwe, Namibië en Angola. Zij zoeken naar alternatieven voor het neoliberale model in hun landen. De Europese Partnerschapsakkoorden (EPA's) die momenteel onderhandeld worden, houden immers onvoldoende rekening met de sociale noden. ANSA ontstond uit het vakbondsprotest van de Zimbabwaanse koepel ZCTU tegen de gevolgen van de Structurele aanpassingsprogramma's in de jaren negentig.

Naast wetenschappelijk onderzoek doet ANSA ook aan bewustmaking en vorming van de basisorganisaties. Daarbij wordt vertrokken van de strijd waar vele groepen al mee bezig zijn, zoals protesten tegen privatisering van water en elektriciteit, ontslagen ten gevolge van neoliberale politiek. De meeste FOS-partners in de regio zijn nauw bij het initiatief betrokken.

Chitima wordt zelfstandig

In Chitima, Mozambique is een nieuwe lokale organisatie opgericht: Thimo Lachitukuku. Autonomie en duurzaamheid zijn altijd een leidraad geweest in de FOS-acties. Het was dan ook een logisch voortvloeisel dat het Chitima-project na vijftien jaar steun nu werd omgevormd tot een autonome organisatie. De bezittingen werden juridisch overgedragen. Een plechtige en feestelijke bijeenkomst zette de gebeurtenis luister bij.

Het proces tot verzelfstandiging was niet gemakkelijk, maar de doelgroepen zijn goed betrokken geweest. Het aantal personeelsleden werd sterk gereduceerd en zij zullen zich in de nabije toekomst moeten bewijzen. Dan zal ook blijken of zij de organisatie effectief als hun "eigendom" zullen beschouwen. Thimo Lachitukuku zocht toenadering tot de

provinciale boerenunie van Tete (UPCT), die een samenwerking met deze startende organisatie ter harte nemen.

Arbeiderscomités in Palestina

De inspanningen van de afgelopen jaren op het vlak van sensibilisering en vorming hebben in 2005 hun vruchten afgeworpen. Onder impuls van DWRC (*Democracy and Workers' Rights Center*) werden tal van lokale arbeiderscomités opgericht, vooral in de sector van lokale besturen, openbare gezondheidsinstellingen en medische hulpdiensten. Deze comités hebben zich verenigd in een vakbeweging. Ook in andere sectoren is DWRC succesvol bij de oprichting van onafhankelijke arbeiderscomités. Daarom heeft DWRC meer middelen besteed aan wat het '*freedom of association*'-activiteiten noemt.

Deze comités en vakbonden bewaken hun onafhankelijk en democratisch karakter. Daarmee willen ze een alternatief zijn voor de grotere federaties, die ze immobilisme en politiek favoritisme verwijten. De nieuwe politieke context daagt de ruime arbeidersbeweging wel uit zich te bezinnen over de eenheid van de vakvereniging als alternatief tegen het religieuze fundamentalisme

De Mutua, nu ook in de stad

Het gebrek aan formele arbeid belemmert de toegang van veel Nicaraguanen tot een degelijke sociale zekerheid. Daarom begonnen we, in samenwerking met vakbonden van de FNT (Nationaal front van arbeiders), met een pilootproject gezondheidszorg voor arme families in de stad.

Zoals bij de Mutua del Campo mikken we ook in de stad op alle personen die uitgesloten zijn van het systeem van sociale zekerheid. FNT slaagt er steeds meer in om mensen van de informele sector te organiseren. En dat verleent hen toegang tot betere gezondheidszorg via de Mutua Urbana.

Sensibiliserings- en promotiecampagnes (brochures, radioprogramma's, enz.) overtuigen de mensen van de principes en het nut van de mutualiteit en zetten hen er toe aan hun bijdrage regelmatig te betalen.

Er is besloten geen eigen kliniek op te zetten maar een overeenkomst te sluiten met een bestaande kliniek van het Ministerie van Gezondheid om daar de Mutua te laten functioneren.

FOS start werking in Ecuador

In 2005 ging FOS van start met een werking in Ecuador, om de organisaties van de arbeiders en de kleine boeren te versterken.

Onze partners zijn FENACLE en FENOCIN, twee nationale organisaties die de belangen van loonarbeiders in de agro-industrie en kleine boeren verdedigen. De acties waren in 2005 geconcentreerd in de kustzone en toegespitst op workshops en bijeenkomsten om een diagnose van de sectoren en de organisaties te maken. Verder wordt gewerkt aan de versterking en waar nodig herstructurering van de organisaties. Via de Mesa Agraria - een landbouwoverleg en alliantie tussen 3 nationale boerenorganisaties - werden voorstellen uitgewerkt en onderhandeld voor een landbouwbeleid ten gunste van de landarbeiders en kleine boeren.

FOS bleef de bewogen actualiteit volgen, en besteedde veel aandacht aan de acties van FENACLE voor arbeidsrechten in *Hacienda El Zapote*, een bananenplantage in onderaanneming van Dole, via artikels op de website en een briefschrijfactie.

De gevolgen van het Europese landbouwbeleid voor het Zuiden in kaart

ERO (European Research Office) ondersteunde niet-gouvernementele actoren, parlementairen en regeringen bij de voorbereiding van de EPA's (Economic Partnership Agreements). ACP-landen worden door de EU aangespoord om EPA's af te sluiten, een vorm van 'vrijemarktgebieden'. Daardoor moeten ACP-landen hun binnenlandse markt openstellen voor Europese goederen.

Sinds 2002 gaat het hervormingsproces van het Gemeenschappelijke landbouwbeleid (GLB) gepaard met een geleidelijke omschakeling van garantieprijs naar verhoogde rechtstreekse steun aan EU-boeren. Deze subsidie maakt de landbouwproducten goedkoper. Maar dat is oneerlijke concurrentie tegenover producenten in ontwikkelingslanden. ERO maakte een analyse van de verschillende landbouwsectoren en de impact van het GLB voor landen in zuidelijk Afrika, met de bedoeling om partners in het Zuiden te informeren over de impact van dit beleid op vitale sectoren zoals prijzen en werkgelegenheid.

FOS VZW 2005

1. Onze acties in het zuiden

a) Uitgaven :

Algemeen totaal uitgaven	3.574.902,57
--------------------------	--------------

Totaal uitgaven zuiden	3.574.902,57
------------------------	--------------

b) Inkomsten :

Algemeen totaal inkomsten	4.862.183,82
---------------------------	--------------

Totaal uitgaven zuiden	4.862.183,82
------------------------	--------------

2. Educatie (sensibiliseren rond arbeid, gezondheid en duurzaam beleid in mondiale context : meewerken aan de strijd voor meer rechtvaardigheid)

a) Uitgaven :

Loonkost educatie	148.437,92
-------------------	------------

Werkingskost educatie	49.319,05
-----------------------	-----------

Totaal educatieuitgaven	197.756,97
-------------------------	------------

b) Inkomsten :

Subsidies DGOS AP2005	201.484,48
-----------------------	------------

Intresten op DGOS subs 2005	265,66
-----------------------------	--------

Totaal educatieinkomsten	201.750,14
--------------------------	------------

3. Dienstverlening (Policy analysis, capacity building & participation in policy debates around EU-ACP relations)

a) Uitgaven :

Loonkost dienstverlening	114.221,84
Werkingskost dienstverlening	18.866,41

Totaal dienstverleninguitgaven	133.088,25
--------------------------------	------------

b) Inkomsten :

Subsidies DGOS AP2005	132.944,12
Intresten op DGOS subs 2005	144,13

Totaal dienstverleninginkomsten	133.088,25
---------------------------------	------------

4. Onze acties in het noorden en het secretariaat

SECRETARIAAT

a) Uitgaven :

Loonkost algemeen beheer	395.772,99
Werkingskost algemeen beheer	180.652,33

Totaal secretariaatsuitgaven	576.425,32
------------------------------	------------

b) Inkomsten :

Administratie DGOS, EU-proj	440.308,30
Inbreng eigen achterban (oa NVSM, P&V, sp.a), fondsenwerving	95.848,33
Diversen	44.718,74

Totaal secretariaatsinkomsten	580.875,37
-------------------------------	------------

POSITIEF SALDO VAN HET BOEKJAAR

4.450,05